Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Xemeneia de la Llana

Caldes de Montbui

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	carrer de Montserrat
Emplaçament	Fàbrica de la Llana
Alçada:	219

Coordenades:

Latitud:	41.63189
Longitud:	2.17276
UTM Est (X):	431096
UTM Nord (Y):	4609237

Classificació

Número de fitxa	08033 - 89
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Pla d'Ordenació Urbanística Municipal
Número inventari	Sí (IPA 36823)
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	Ajuntament de Caldes de Montbui (Pl. de la Font del Lleó, 11)
Autoria de la fitxa	Laura Bosch Martínez
Data de registre de la fitxa:	dl., 22/09/2008 - 02:00

Descripció

Xemeneia de totxo vist aplantillat. No presenta base ja que aquesta va desaparèixer amb la reforma de l'edifici, per tant actualment parteix del mateix nivell del sòl. Consta tan sols d'un fust en forma troncocònica d'uns 25 metres d'alçada; el coronament és amb doble collarí. Destaca exempta del conjunt de la fàbrica i es contraposa a l'horitzontalitat d'aquesta, formant una bella composició de volums. Té quatre anelles de ferro formant un collarí, repartides per la xemeneia per evitar que el tronc es doblegui. Just abans de la sortida de fum, s'observa un cinquè collarí, a mena de cornisa, format per dues rengleres de maons. Damunt de la cornisa hi ha un parallamps.

Història

Les xemeneies són un tret característic d'una zona industrial, dels establiments humans que tenen o han tingut un passat industrial.
La industrialització a Catalunya es va iniciar, com en altres països del nostre entorn, a finals del segle XIX i a principis del segle XX, emprant com a font d'energia l'aigua dels rius i el carbó. L'ús de l'energia tèrmica del carbó primer, i del fuel posteriorment, allà on no es disposava de recursos hidràulics suficients, va donar lloc als vapors, naus industrials on es feia servir la màquina de vapor de Watt com a motor per posar en marxa la maquinària de la fàbrica. La necessitat d'evacuar els fums generats va donar lloc a l'arquitectura de les xemeneies, les quals tenien la funció d'emetre el més amunt possible grans volums de gasos generats en la combustió del carbó o del fuel. Mentre les cendres s'extreien periòdicament per la zona inferior de la caldera, els fums sortien per la xemeneia. Com més alta era la xemeneia tenia millor tiratge i, per tant, es facilitava l'extracció dels fums. El fum calent pujava de manera que creava un corrent d'aire natural i arrossegava al seu pas els fums de l'interior del fornal. Les xemeneies que es construïen podien tenir diferents acabats però la majoria tenien forma cilíndrica perquè aquesta forma resistia millor el vent i era de molta eficàcia. Així és com aquests elements arquitectònics van passar a formar part del paisatge urbà, juntament amb el de les bòviles. Caldes de Montbui s'inclou dins de moltes de les viles de Catalunya en què és possible trobar encara naus i xemeneies d'aquesta època en bon estat de conservació.
La persona responsable de construir-la era el que s'anomenava el mestre d'obres. Es feia un gran fonament a base de morter, calculant en cada cas l'amplada i l'alçada de la xemeneia que depenia al mateix temps de la potència de les màquines. El tiratge i bon funcionament d'aquestes es basa en la llei física segons la qual l'aire calent pesa menys que l'aire fred i, per tant, el vapor calent (el fum) sempre puja. Per aquesta raó les xemeneies tenen la base més ampla que la sortida; com més altura, més s'estreny el seu diàmetre interior per evitar que el fum que hi circula es refredi i resti entretingut dins la xemeneia frenant el seu tiratge. Al construir una xemeneia aquesta es dividia en diferents trams, i cada un dels trams era fet d'unes peces de terra-cuita que fabricaven especialment les bòviles segons la mida de cada xemeneia. Eren peces grosses, pesants i amb curvatura.
El problema que tenien algunes xemeneies era que la diferència de temperatura entre el vapor i l'aire fred de l'exterior provocava que les xemeneies s'esboquessin i havien de ser reparades sense aturar el funcionament de les màquines. Aquesta era un professió perillosa perquè calia pujar per la xemeneia, sense protecció, fins a arranjar-la.

Bibliografia

BALLART, J, VILLANUEVA, J. (1984). Resum de la Història de Caldes de Montbui. Segona edició, corregida i augmentada. Ed. Ajuntament de Caldes de Montbui.

FERNÀNDEZ, Magda. (1996). Quaderns del Mnatec. Número Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya Terrassa.
FULLANA, Miquel (1999). Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció. Els treballs i els dies, núm. 11. Editorial Moll. Mallorca.
GENERALITAT DE CATALUNYA. (2008). Inventari del Patrimoni Cultural i Immoble de Catalunya. Caldes de Montbui (Vallès Oriental). Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Direcció General del Patrimoni Cultural. Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Barcelona, maig de 2008.
HERNÁNDEZ, J. i MONLEÓN, A. (2007). Visió històrica de Caldes de Montbui. pp 20-21. Ed. Ajuntament de Caldes de Montbui i Thermalia.
VARIS AUTORS. (2001). Diccionari visual de la construcció.Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.